

HOT ISSUE

เมษายน 2562

มาตรการส่งเสริมการจ้างงานในนักเรียน นักศึกษา และผู้สูงอายุ
ตามแนวทางประชารัฐ

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ดาวนโหลดเอกสารได้ที่
<http://www.parliament.go.th/library>

มาตรการส่งเสริมการจ้างงานในนักเรียน นักศึกษา และผู้สูงอายุ ตามแนวทางประชารัฐ

โสธญา พิภลทอม

วิทยาการปฏิบัติการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ อีกทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ก็ยังมุ่งเน้นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ลดความเหลื่อมล้ำ และการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลต้องการให้ประชาชนชาวไทยในช่วงวัยทำงานมีงานทำ สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ สร้างความมั่นคงให้แก่ตลาดแรงงาน ทั้งนี้แนวทางของรัฐบาลยังได้มีการกำหนดให้มีการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในโลกของการทำงาน รวมทั้งพัฒนาทักษะทางอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ เพื่อนำพาประเทศก้าวเข้าสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

กระทรวงแรงงานถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ใช้แรงงาน ทั้งในและนอกระบบให้มีความรู้ ความสามารถ มีโอกาสได้ทำงาน มีรายได้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นการสร้างรากฐานความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม จึงได้มีการกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานตลอดช่วงชีวิต เริ่มจากการจ้างงานในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อตลาดแรงงานและมีบทบาทสำคัญต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศในอนาคตอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้มีมาตรการส่งเสริมการจ้างงานในผู้สูงอายุให้เกิดการจ้างงานอย่างต่อเนื่องแม้ว่าถึงกำหนดระยะเวลาเกษียณ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเลี้ยงชีพและดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

มาตรการส่งเสริมการมีงานทำในนักเรียน นักศึกษา

กระทรวงแรงงานได้สนับสนุนและส่งเสริมทางอาชีพแก่นักเรียน นักศึกษา โดยได้จัดโครงการ “ประชารัฐรวมพลัง สร้างยุวแรงงาน” เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมครั้งแรกใน พ.ศ. 2561 และในเดือนมกราคม พ.ศ. 2562 กระทรวงแรงงานได้สานต่อโครงการ “ประชารัฐรวมพลัง สร้างยุวแรงงาน” อีกครั้ง เนื่องจากเป็นช่วงใกล้ปิดภาคเรียนของนักเรียน นักศึกษา โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ให้ความร่วมมือเป็นจำนวนมาก เช่น กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานประกันสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา ได้มีงานทำในช่วงปิดภาคเรียน หรือช่วงว่างจากการเรียน ได้รับการเสริมสร้างประสบการณ์ในการทำงานจริง ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม ลดโอกาสการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด รู้จักความอดทน มีระเบียบวินัย และได้เรียนรู้โลกของการทำงาน อันเป็น

การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานหลังสำเร็จการศึกษา อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา มีรายได้ระหว่างการเรียน โดยได้มีการดำเนินงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมตามแนวทางภาครัฐ

ใน พ.ศ. 2561 โครงการดังกล่าวได้รับการตอบรับเข้าร่วมโครงการจากสถานประกอบการจำนวน 1,163 แห่ง ซึ่งเป็นสถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร จำนวน 124 แห่ง ในภูมิภาค จำนวน 1,039 แห่ง และมีนักเรียน นักศึกษา เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 35,403 คน นับว่าเกินกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้เพียง 30,000 คน และการจ้างงานสามารถสร้างรายได้ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ได้ถึง 458,822,880 บาท โดยใน พ.ศ. 2562 กระทรวงแรงงานได้ตั้งเป้าส่งเสริมการมีงานทำของนักเรียน นักศึกษา เพิ่มขึ้นเป็น 50,000 คน (“รวมแรงงาน สานต่อโครงการ “ยุวแรงงาน” ปี 2,” 2562) โดยได้กำหนดอัตราค่าจ้าง และเงื่อนไขการทำงาน ดังนี้

- นักเรียน นักศึกษา จะได้รับค่าจ้างไม่ต่ำกว่าชั่วโมงละ 40 บาท
- ในช่วงเปิดภาคเรียนปกติ นักเรียน นักศึกษา สามารถทำงานได้ไม่เกินวันละ 4 ชั่วโมง และวันหยุดเรียน วันหยุดประจำสัปดาห์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ สามารถทำงานได้ไม่เกินวันละ 6 ชั่วโมง
- ในช่วงปิดภาคเรียน นักเรียน นักศึกษา สามารถทำงานได้ไม่เกินวันละ 7 ชั่วโมง
- โดยรวมแล้ว นักเรียน นักศึกษา สามารถทำงานได้สัปดาห์ละไม่เกิน 36 ชั่วโมง ทั้งในช่วงเปิดและปิดภาคเรียน

ทั้งนี้ กระทรวงแรงงานได้ประสานกับสถานประกอบการ จำนวน 1,029 แห่ง ทั่วประเทศ เพื่อรองรับ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ที่สนใจเข้าร่วมทำงาน โดยตำแหน่งที่สามารถทำได้ เช่น พนักงานทั่วไป พนักงานบริการลูกค้า พนักงานฝ่ายผลิต พนักงานประจำร้าน พนักงานจัดเรียงสินค้า เป็นต้น และระหว่างการทำงาน สถานประกอบการจะจัดให้มีพี่เลี้ยงคอยดูแล คอยสอนงาน คอยมอบหมายงานให้ และหากนักเรียน นักศึกษา ประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยระหว่างการทำงาน นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะเป็นผู้รับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลทั้งหมด

มาตรการส่งเสริมการมีงานทำในผู้สูงอายุ

ปัจจุบันสถานการณ์ผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น จึงได้ให้ความสำคัญต่อการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมความพร้อม ให้สังคมและชุมชนสามารถปรับตัวรองรับกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีงานทำ มีรายได้ที่เหมาะสม อีกทั้งในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ได้ส่งเสริมด้านการทำงาน และรายได้ของผู้สูงอายุทั้งการทำงานแบบเต็มเวลาและแบบไม่เต็มเวลา การทำงานในระบบและนอกระบบ จัดให้มีการฝึกอาชีพ จัดหางานที่เหมาะสมให้แก่ผู้สูงอายุ และส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมเสริมรายได้ ในชุมชนอีกด้วย

ที่ผ่านมา รัฐบาลได้มีมาตรการรองรับสังคมผู้สูงอายุต่าง ๆ มากมาย เช่น มาตรการส่งเสริมการจ้างงาน ผู้สูงอายุ มาตรการก่อสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ มาตรการสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และ

มาตรการส่งเสริมการออมเพื่อดำรงชีพหลังเกษียณ ประเทศไทยมีผู้สูงอายุ ใน พ.ศ. 2561 สูงถึง 11 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16 ของประชากรทั้งประเทศ และมีผู้สูงอายุที่ยังสามารถทำงานได้ จำนวน 4.06 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.8 ของผู้สูงอายุทั้งหมด โดยทำงานในระบบ จำนวน 0.47 ล้านคน และนอกระบบ จำนวน 3.59 ล้านคน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมง พนักงานบริการและผู้จำหน่ายสินค้า และช่างฝีมือ ตามลำดับ (กรมการปกครอง, 2561) ผู้สูงอายุสามารถทำงานได้โดยเฉลี่ยประมาณ 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในภาคการค้าและบริการผู้สูงอายุจะได้รับค่าจ้างเฉลี่ยประมาณ 16,946 บาทต่อเดือน ภาคการผลิตจะได้รับค่าจ้างเฉลี่ยประมาณ 10,557 บาท และภาคเกษตรกรรมจะได้รับค่าจ้างเฉลี่ยประมาณ 4,874 บาท โดยเฉลี่ยผู้สูงอายุจะได้รับค่าจ้างเฉลี่ยเดือนละประมาณ 11,600 บาทต่อเดือน

ใน พ.ศ. 2562 กระทรวงแรงงานได้ขับเคลื่อนมาตรการส่งเสริมการมีงานทำเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยได้บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ภายใต้ชื่อโครงการ “รวมพลังประชารัฐ ส่งเสริมการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ” โดยมีหน่วยงานให้ความร่วมมือมากมาย เช่น กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมสรรพากร กรมกิจการผู้สูงอายุ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย โดยมีเป้าหมายให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมโครงการ จำนวน 100,000 คน แบ่งเป็น ผู้สูงอายุทำงานในระบบ จำนวน 20,000 คน ประกอบด้วย ลูกจ้างภาคเอกชน จำนวน 15,000 คน และลูกจ้างภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 5,000 คน และผู้สูงอายุทำงานนอกระบบ จำนวน 80,000 คน ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 70,000 คน และส่งเสริมการรับงานกลับไปทำที่บ้าน จำนวน 10,000 คน ทั้งนี้ ได้กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบจำแนกตามภารกิจ (กระทรวงแรงงาน, 2562) ดังนี้

1. สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน มีหน้าที่ กำหนดอัตราค่าจ้างรายชั่วโมงสำหรับผู้สูงอายุ
2. กรมการจัดหางาน มีหน้าที่ ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสม และจัดตั้งเป็นศูนย์บริการจัดหางานให้แก่ผู้สูงอายุ
3. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มีหน้าที่ ส่งเสริมและพัฒนาฝีมือแรงงาน และศักยภาพของผู้สูงอายุ เพื่อให้มีทักษะที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้
4. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน มีหน้าที่ ให้ความรู้ด้านสวัสดิการเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยเกษียณ
5. สำนักงานประกันสังคม มีหน้าที่ ปรับปรุงระบบประกันสังคมให้สอดคล้องกับการจ้างงานผู้สูงอายุ และจัดให้บริการหน่วยเคลื่อนที่ด้านสุขภาพ

สำหรับอัตราค่าจ้าง แรงงานผู้สูงอายุจะได้รับอัตราเดียวกันทั่วประเทศ คือ ไม่ต่ำกว่า 45 บาทต่อชั่วโมง ผู้สูงอายุสามารถทำงานได้ไม่เกิน 7 ชั่วโมงต่อวัน และสามารถทำงานได้ไม่เกิน 6 วันต่อสัปดาห์ มีมาตรการคุ้มครองด้านสวัสดิการแรงงาน มีมาตรการส่งเสริมผู้สูงอายุให้เข้าสู่ระบบประกันสังคมตามมาตรา 40 นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ออกมาตรการเพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนจ้างแรงงานผู้สูงอายุเข้าทำงานมากขึ้น ประกอบกับ

เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2560 ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 639) พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดให้ยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละ 10 ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้สูงอายุ โดยเฉพาะรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้สูงอายุในส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนลูกจ้างในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล โดยผู้สูงอายุต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ คือ ต้องมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป เป็นผู้มิสัญชาติไทย เป็นลูกจ้างของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จ้างอยู่ก่อนแล้ว หรือเป็นผู้สูงอายุที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน อีกทั้งต้องไม่เป็นและไม่เคยเป็นกรรมการหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จ้างผู้สูงอายุดังกล่าว (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2562) ปัจจุบันได้มีสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการมากมาย เช่น

บริษัท เอก-ชัย ดิสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด หรือ เทสโก้ โลตัส ได้จัดโครงการ “60 ยังแจ๋ว” เปิดรับสมัครผู้สูงอายุทำงานในสาขาของเทสโก้ โลตัส กว่า 2,000 แห่งทั่วประเทศ พร้อมทั้งได้มอบสวัสดิการและสิทธิประโยชน์แก่พนักงาน เช่น เงินสมทบค่ารักษาพยาบาล และสวัสดิการตรวจสุขภาพประจำปีเมื่อทำงานครบตามกำหนด เป็นต้น

โรงพยาบาลสำโรงการแพทย์ ได้ขยายแนวทางการจ้างงานวัยเกษียณ โดยเมื่อพนักงานเข้าสู่วัยเกษียณหรืออายุครบ 55 ปี จะสามารถต่ออายุการทำงานได้ โดยระดับผู้บริหารจะต่อสัญญาการทำงานได้ 5 ปี ระดับหัวหน้าแผนกจนถึงระดับพนักงานระดับปฏิบัติการจะสามารถต่อสัญญาจ้างงานได้แบบปีต่อปี ทั้งนี้พนักงานยังคงได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ เช่น เดิม (ยกเว้นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ)

โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรที่ได้ดำเนินการจ้างงานวัยเกษียณมายาวนานกว่า 20 ปี ปัจจุบันมีแรงงานวัยเกษียณจำนวน 139 คน ซึ่งบริษัทได้ต่ออายุเกษียณของพนักงานออกไปแต่ละครั้งเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 6 เดือน ถึง 3 ปี โดยมีเงื่อนไข คือ พนักงานต้องมีสุขภาพพร้อมต่อการทำงาน มีทักษะฝีมือ และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน องค์กร และเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

โครงการ “**ประชารัฐรวมพลัง สร้างยุวแรงงาน**” เป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมอย่างเป็นรูปธรรม เป็นโครงการที่สอดคล้องตามแนวทางการบริหารประเทศของรัฐบาล โดยจัดให้มีการส่งเสริมการจ้างงานให้นักเรียน นักศึกษา ในช่วงปิดภาคเรียนหรือวันหยุดราชการ ซึ่งนอกจากเป็นการสร้างรายได้ให้กับนักเรียน นักศึกษาแล้ว ยังเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ปกครองได้อีกด้วย เนื่องจากปัจจุบันกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ต้องประสบกับสภาพปัญหาทางสังคมมากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาพฤติกรรมที่มีความฟุ้งเฟ้อทางการแต่งกาย ติดเครื่องมือสื่อสาร ติดเกมออนไลน์ ประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้ปกครองต้องดิ้นรนทำงานหาเลี้ยงชีพ ทำให้ไม่มีเวลาดูแลบุตร โดยโครงการดังกล่าวสามารถช่วยแก้ไขปัญหามาให้ครอบครัวได้

รัฐบาลจึงควรส่งเสริมการจ้างงานในกลุ่มนักเรียน นักศึกษาให้มีอย่างต่อเนื่อง และควรประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มดังกล่าวเห็นถึงข้อดีของการทำงานในช่วงปิดภาคเรียนหรือช่วงวันหยุดเรียน แต่ทว่ายังมีประเด็น

ที่รัฐบาลต้องคำนึงจากมาตรการการจ้างงานเพิ่มเติมอีกด้วย เช่น ลักษณะการจ้างงาน ระยะเวลาการทำงาน และสถานที่การทำงาน เป็นต้น เพราะหากละเลยจะก่อให้เกิดปัญหาจากการจ้างแรงงานเด็กได้ในที่สุด เช่นเดียวกับ โครงการ “รวมพลังประชารัฐ ส่งเสริมการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ” เป็นมาตรการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการ ทั้งในระบบและนอกระบบ ทำให้ผู้สูงอายุสามารถเลือกงานได้ตามความเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางรายได้ สร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและปรับเปลี่ยนรูปแบบการส่งเสริมการจ้างงานให้เหมาะสมกับวัย สุขภาพ ประสิทธิภาพ และสภาพการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นความท้าทายของรัฐบาลที่ต้องบริหารจัดการการจ้างงานในนักเรียน นักศึกษา และผู้สูงอายุ ตามแนวทางประชารัฐที่ได้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างเป็นรูปธรรมและ กระทบกับสังคมน้อยที่สุด ทั้งนี้ หากมาตรการส่งเสริมการจ้างงานมีความเหมาะสมกับตลาดแรงงานแล้วนั้น จะสามารถช่วยเพิ่มคุณค่าของบุคคลให้มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการส่งเสริมสวัสดิการเพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดี อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้ต่อไป

บรรณานุกรม

ก.แรงงาน จับมือรัฐ-เอกชน หนุนจ้างงานผู้สูงอายุ ตั้งเป้า 100,000 คน. (25 กุมภาพันธ์ 2562). มติชน สุดสัปดาห์.

สืบค้น 25 มีนาคม 2562 จาก https://www.matichonweekly.com/publicize/article_173483

กรมการปกครอง. (31 ธันวาคม 2561). สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด. สืบค้น 28 มีนาคม 2562

จาก http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1550973505-153_0.pdf

กระทรวงแรงงาน. (13 มีนาคม 2562). ปีกู้ เปิดงาน “รวมพลังประชารัฐส่งเสริมการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ 2562”.

สืบค้น 28 มีนาคม 2562 จาก <http://www.mol.go.th/content/80594/1552458157>

“พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 639) พ.ศ. 2560”

(2 มีนาคม 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 26 ก, น. 56-58.

รมว.แรงงาน สานต่อโครงการ “ยุวแรงงาน” ปี 2. (31 มกราคม 2562). มติชน ออนไลน์. สืบค้น 25 มีนาคม 2562

จาก <file:///D:/Users/Parliament/Downloads/C-190131038002.pdf>

รมว.แรงงานเปิดตัว ‘ประชารัฐรวมพลัง สร้างยุวแรงงาน’. (22 กุมภาพันธ์ 2561). INNnews. สืบค้น 25 มีนาคม 2562

จาก https://www.innnews.co.th/breaking-news/news_21858/

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2562). ขยายการจ้างงานวัยเกษียณ. สืบค้น 26 มีนาคม 2562

จาก file:///D:/Users/Parliament/Downloads/lo3_wayeksiiyn.pdf